

KUTBUMUZUN METALİK SESİ

Seda Usubütün

Metalin Sesi (Sound of Metal, Darius Marder, 2019), izlerken duyularımızla eşlik edebildiğimiz, viseral deneyim yaşatan bir film. Ses düzeni duyma kaybı yaşayan bir kişinin farklı duyma seviyelerini ve özelliklerini yansıtacak şekilde tasarlanmış. Ses ve kurgu dalında Oscar ödülleri var filmin. **Darius Marder** filmin hem yönetmeni hem de kardeşi ile birlikte senaristi. İşitsel planda doğrudan deneyimleyebildiğimiz bu filmin, duyuların öznel deneyimlerin oluşmasındaki öneminin altını çizen fenomenolojik temellere dayanan Gestalt psikolojisi kavramları üzerinden çözümlenmesi psikolojide, felsefede ve sinemada bu yaklaşıma tanıdık olanlara şaşırtıcı gelmeyecektir.

Filmin öyküsü üzerinden ayrıntılarına geçmeden önce: Gestalt kavramlarından olan *yaşam döngüsünün* ve bu döngüyü başlatan *ihtiyaçların*, *sınırların*, *temasın*, *şekil* ve *zeminin*, *bitmemiş meselelerin* Gestalt yaklaşımındaki anlamlarını aktarmak gerekiyor. “*Gestalt* sözcüğünün kelime anlamı ‘bütün-tam’ dır. Gestalt psikolojisini temsil eden en popüler şekil, birbirine dönük iki surat profili ve

ortasında algılanan vazodur. Gestalt Psikolojisine göre, sadece birbirine bakan iki profil veya sadece vazo algılamak bütünü algılayamamak anlamına gelir. Bütünün algılanabilmesi için, farkedilmeyen şekle tanım kazandırılması gerekir. (Hanna Nita Scherler, 2022)¹

Duyularımızla algıladığımız dünyada her zaman seçici algılarımızla parçalar görürüz, bu parçaları bütün yapan bazı parçaları ise görmeyiz. Gestalt yaklaşımı bize duyularımızla algılamamayı, seçtiğimiz parçaların da bütüne ulaşmakta önemli olduğunu, bu parçaların algılanabilmesi için ise *sınırlarının* belirginleştirilmesi gerektiğini söyler. Önce, algıladığımız parçayı tanımlamaya ve sınırlarını belirginleştirmeye başlarsak zaman içerisinde ilk anda algılayamadığımız parçaları da tanımlamaya başlarız ve sınırlar çizildiğinde ancak parçalar arası *temas* gerçekleşebilir. “Başka bir deyişle, temas sınırlarda gerçekleşir. Temas etmek için sınırların belirgin olması gerekir. Sınırlar ne kadar belirginse temas o kadar doygun olur.” (Hanna Nita Scherler, 2022)

Gestalt’ın temellerinden biri de Alan Teorisidir ve *şekil/zemin (figure/ground)* kavramları bu teoriden geliyor. Zemin, olası tüm uyaranların içinde yer aldığı çevre/alandır ve zeminden belli bir anda farkettiğimiz parçalara *şekil* diyoruz. Zeminden yükselen ve ihtiyaçlarımız doğrultusunda algılarımıza yakalanan şekiller *yaşam döngülerini* başlatıyor. Herhangi bir zamanda alanda gördüğümüz, duyduğumuz, dokunduğumuzda duyumsadığımız, kokladığımız ve tattığımız uyaran, o zaman dilimi içinde beliren *şekildir*. “Şekil, zemindeki enerji dolu ihtiyacın tezahürüdür. En fazla enerji yüklü ihtiyaç şekli yapılandırır.” (Hanna Nita Scherler, 2022)

Duyularımızla seçici olarak algıladığımız şekillerin bir ihtiyacımıza karşılık geldiğini söyleyebiliyoruz. Ve bu algılanan şekillerin adlandırılması, bir eylem için motivasyon oluşturması, bu eylemin gerçekleşmesi ile ihtiyacımızla temas etmemiz ve temas sonrası bu noktadan ayrılıp zemine geri dönmemiz, yani herhangi bir uyaranın şekil olmadığı ayrılaşmamış alana dönmemiz bir *yaşam döngüsünü* tamamlıyor. Yaşam döngüsü, sırasıyla *sezgi, farkındalık, motivasyon, eylem, temas, geri çekilme* ve *özümseme* basamaklarını barındırıyor.

---

¹ Fritz Perls’ün geliştirdiği Gestalt Terapi’nin düşünsel altyapısını oluşturan Varoluşçuluk, Fenomenoloji, Alan Teorisi (Kurt Levin) ve Diyalog Teorisi (Martin Buber) kavramlarının bu yazı sınırlarında ilgili olan bölümünün sunulması ve özetlenmesi için Hanna Nita Scherler’in Gestalt Terapi Deneysel Öğrenme Programı Seminer Notlarından (2022) yararlanılmıştır.

Sezgi aşaması bir ihtiyacın hissedilmesidir, ancak farkındalık aşaması ile bu ihtiyacın adı konur. Bazı ihtiyaçlar nettir, bunların adını koymak zor olmaz: açlık, boşaltım, uyku gibi. Ama bazı ihtiyaçlar daha belirsizdir ve farkındalık aşamasında nasıl adlandırılacakları yaşam döngüsünün yönünü değiştirir: ağrı, huzursuzluk, endişe gibi. Kişisel zeminimiz hem enerji yüklü olan ihtiyacı belirler hem de farkındalık aşamasındaki hazır anlamlandırma kalıplarımızı şekillendirir. Bir kez adını koyunca ihtiyacı giderecek eylem için motive olur ve eyleme geçeriz. Motivasyon ve eylem aşamasında da kesintiler olabilir, döngü başa döner. Eylem aşaması gerçekleştiğinde temas olur ancak bu temasın doygun temas olabilmesi için farkındalık aşamasında doğru bir adlandırma yapılmış olması gerekir. Doygun veya doygun olmayan temas sonrası geri çekilme ve özümseme aşamaları vardır. Bir ihtiyaç ile başlayan bu yaşam döngüsü tamamlandığında kişi özümseme aşamasında çıkardığı sonuçlar ile yeni yaşam döngülerine hazır hale gelir.

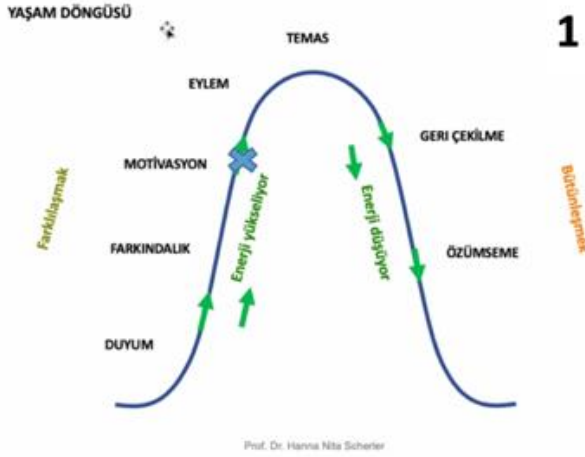
Gestalt'ta önemli bir diğer kavram da *kutuplardır*. Kutupların farkındalığı kişiyi değişime götüren yoldur. “Zeminden, ihtiyaç doğrultusunda bir şekil belirir. Bu şekil kişinin zemininde barındırdığı değer yargıları doğrultusunda anlam kazanır. Kurgulanan anlam kutup oluşturur. Kişi kendisini kutbun bir ucunda konumlandırıp diğer ucunu yadsır veya diğer ucunun temsilleri ile savaşır. Yadsıma ve savaşmanın ikame tatminler olduğunu idrak edince yadsıdığı veya savaştığı ucu da kapsama yolunda varoluşunda değişime gider.” (Hanna Nita Scherler, 2022) İhtiyacımıza anlam verdiğimiz farkındalık aşaması aslında bizim o anki yolumuzu belirler ve genelde bu yol “çok gidilen yol” diyebileceğimiz, hep gitmeyi tercih ettiğimiz yoldur. Tanıdık ve alışıldık yol olması nedeniyle hazır tercihtir. Rahat ve konforlu olan, güvenli algılanan yoldur. Gelişim öykümüz ve kişisel deneyimlerimiz ile şekillenmiştir. Ancak bu hep gidilen yol aynı zamanda yerleştiğimiz kutuptur ve bu kutbun diğer yarısını yok sayarız. Her tercihimiz başka türlü varoluş olanaklarını dışarda bırakan seçimlerdir. Bunu fark etmemiz ve az gidilen yolu tanımlayarak onunla temas etmemiz değişime açılan yoldur.

***Metalin Sesi* Filmine Gestalt Kavrayışını Uyarlamak**

Filmin öyküsü üç temel karakter üzerinden anlatılıyor: duyma kaybını yaşayan davulcu Ruben (**Riz Ahmet**), kız arkadaşı Louise (**Olivia Cooke**), ve işitme engelliler için bir kamp işleten Joe (**Paul Raci**).

Filmin öyküsü içinde iki temel yaşam döngüsü yer alıyor:

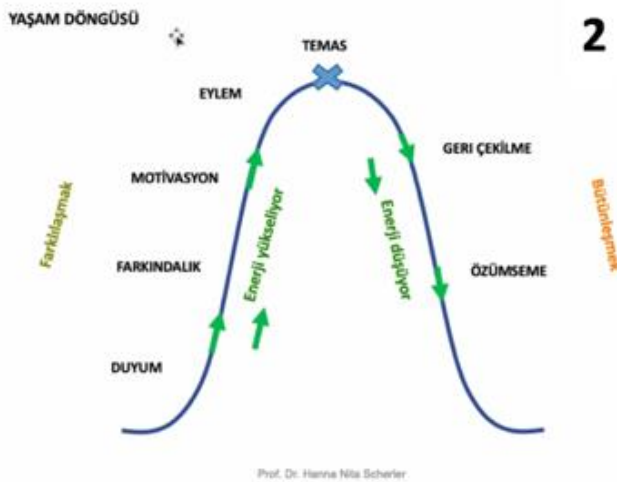
- 1- Çok gidilen yol: işitme kaybı, tanı- çözüm yolu // ameliyat, sonuç ile temas
- 2- Az gidilen yol: işitme kaybı, sağır olmayı öğrenme, kamp deneyimi // sonuç ile temas

1

İki temel yaşam döngüsünü Gestalt'taki yaşam döngüsü görseli üzerinde yerleştirebiliriz (Şekil 1 ve 2). Çok gidilen yol: metal müzik yapan davulcu Ruben bir gün işitme kaybı ile karşı karşıya kalır, duymamaya başlar. Bu işitme kaybının tanısı biyolojik tıbbın yaklaşımı ile konur ve farklı çözüm yolları

arasında kohlear implant seçeneği de vardır. Ruben'in motivasyonu kohlear implant ameliyatı olmak ve işittiği yaşantısına geri dönmek yönündedir. Ancak bu yaşam döngüsü motivasyon aşamasında kesintiye uğrar çünkü ameliyat seçeneği için finansal engeli vardır. Finansal çözüm yolu olarak turneye devam etme seçeneği duyma sağlığı açısından güvenli olmadığı için kız arkadaşının da desteklediği bir yol değildir (Şekil 1). Mecburen, "az gidilen yol" olarak adlandırabileceğimiz ikinci seçeneğe yönelir. İşitme engelliler için Joe'nun

2

kurduğu kampa katılmak ve bir destek grubu ile birkaç ay geçirerek, işaret dilini ve "sağır olmayı" öğrenmek yoluna girer (Şekil 2). Bu ikinci yolda temas aşamasında kesinti ve bir önceki yola geri dönüş söz konusu olacaktır. Her iki yolu filmin öyküsündeki ayrıntılar üzerinden ele alacağız.

1- Çok gidilen yol üzerinden filmin anlatısı

Zemin - Ruben'in yaşam

Ruben ve kız arkadaşı Lou müzik yapıyorlar: Gürültülü bir müzik olan metal müzik. Son dört senedir beraber bir karavanda yaşıyorlar. Ruben babasını hiç tanımamış ve annesi orduda hemşirelik yaptığı için pek çok eyelet dolaşmışlar. Hiçbir yerde çok uzun kalmamışlar ve hiçbirinde bir aidiyet yaşamamış. Lou ise Paris'te yaşayan burjuva bir aileden. Anne ve baba iyi anlaşamıyorlar. Annesi Lou'yu alıp evden ayrılıyor, küçük yaşta babasından ayrılıyor öncelikle. Daha sonra annesinin intiharı ile annesinden de ayrılmış oluyor. O dönemde Ruben ile tanışıyor ve sonrasında hiç ayrılmıyorlar. Her ikisi de birbirine sığınmış gibi, ortak yaşamlarını sürdürüyorlar. Yaşam alanlarının bir karavan olması, geçicilik, sürekli eylem halinde olma ve hareketli bir yuva çağrışımları ile her ikisinin de durağan ve aidiyeti belli bir yaşamdan uzak oluşlarını, bu tercihlerinin bilinçli veya bilinçsiz olarak onlara en iyi gelen seçim olduğunu hissettiriyor.

Ancak, Lou'nun bu yaşantıda çok da huzurlu olmadığını gösteren bir ipucu, kollarında çizikler ve yaralar yapma davranışıdır. Gestalt'ta enerjiyi kendine döndürme (retrofleksiyon) olarak adlandırılan bu ilişki tarzı yaşam döngüsünün başında yer alan, ihtiyacın anlamlandırılması aşamasında farkındalık olmaması ve kişinin kendine zarar verecek şekilde bu enerjiyi dışarı değil kendi bedenine yönlendirmesi, zarar vermesi durumudur. Bu bir ikame tatmin olduğu için, ihtiyacı doyuracak gerçek temas yaşanmadığı için tekrarlayan ve karşı kutbu çalışılmadıkça sürecek olan bir davranış kalıbı olarak karşımıza çıkıyor.

İşitme kaybı

İşitme kaybını ilk deneyimlediği sahnede filmin başarılı ses tasarımı sayesinde Ruben'in duyumsal düzeyde yaşadığı değişikliğe, bunun kendisinde oluşturduğu şaşkınlık ve paniğe ve giderek sessizleşen dünyasına tanık oluyoruz. Ruben gittiği eczacı tarafından bir doktora yönlendiriliyor. Muayenesinde her iki kulakta işitme kaybı olduğu (%24-%28 oranlarında duyma olduğu) ortaya çıkıyor ve çok hızlı ilerliyor. Doktorun tavsiyesi, ilk sorumluluğunun bu kaybı yavaşlatmak olduğu yönünde. Duyma kaybının nedeni çok yüksek sese maruz kalmak olabilir, yapısal olabilir, diyor. Nedenlerle çok ilgilenmeyen Ruben, “*Peki ne yapabiliriz?*” diye soruyor. Doktor, kohlear implant seçeneğinden söz ediyor kalıcı çözüm olarak ancak, uzun bir süreç, yeni testler yapılması gerekiyor. Ve oldukça maliyetli bir seçenek, sigorta karşılamıyor, 40-80.000 dolarlık bir maliyeti var. Kız arkadaşının yanına döndüğünde durumu anlatıyor. Ameliyat için gerekli parayı biriktirmek üzere turnelere devam etme isteğinde. Lou bunu istemiyor, daha fazla bu sese maruz kalmamalı. Menejerlerinin önerdiği işitme engelliler için grup evine gitmeye ikna ediyor Ruben'i. Üç günlük bir yola çıkıyorlar karavanları ile.

Kampa ulaştıklarında Joe ile tanışıyorlar. Konaklaması, okulu, medikal tesisleri olan bir kamp burası. İlk görüşmeyi Ruben ile yapan Joe “*Bağımlı mısın?*” diye soruyor. Ruben dört sene öncesine kadar ilaç bağımlısı imiş. Lou ile tanıştıktan sonra bırakıyor ve son dört senedir temiz. Joe, Ruben'e kendisinin işitme kaybı öyküsünü anlatıyor. Vietnam'da bir bomba patlıyor yakınında ve işitme kaybı yaşıyor. Sonrasında işini, eşini ve düzenli yaşamını da yitiriyor ancak bu sonraki kayıpların nedeninin işitme kaybı değil, alkol bağımlılığı olduğunun altını çiziyor. Ruben'i kamptaki yaşama davet ediyor. Kampta kalırken dış dünyadan kopuk

olacak, dışarı ile iletişimi olmayacak. Kız arkadaşı Lou da orada kalmaz. Ruben kohlear implantlar konusunu açtığında ise Joe'nun olumsuz düşünceleri ile karşılaşılıyor. İmplantlar çok pahalı ve kamptaki pek çok kişinin böyle bir seçeneği yok. Kamptaki işleyişin böyle olmadığını şu şekilde dile getiriyor Joe: “Biz kulağı değil zihni düzeltmeye çalışıyoruz.” Ruben ilk tepki olarak bu koşullara uymak istemiyor, Lou'nun kalabileceği başka bir yer olmaması da bu kararını pekiştiriyor, oradan ayrılıyorlar.

Yaşam döngüsünde motivasyon aşamasında kesinti

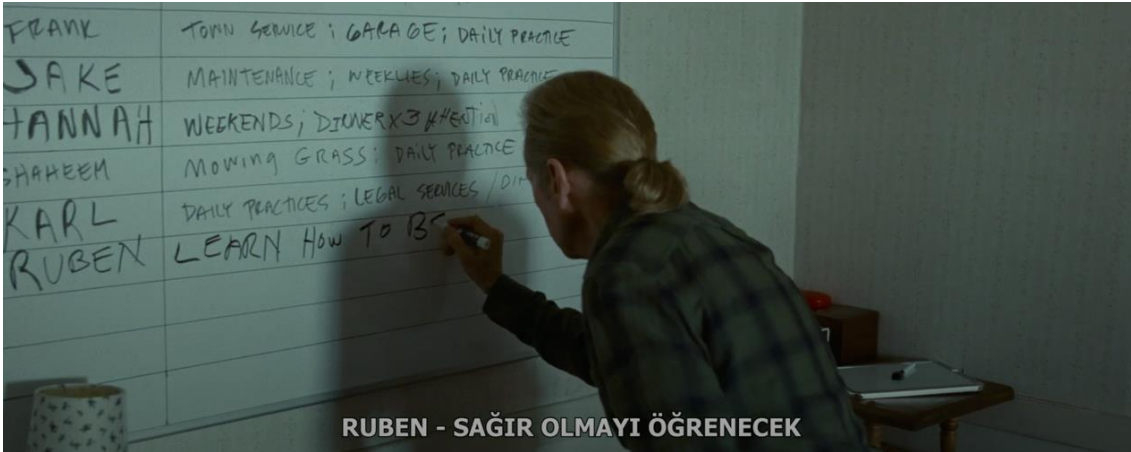
Ruben çok gidilen yaşam döngüsünde kalıp yeniden turnelere katılma ve para biriktirme planına geri dönmek istiyor. Ancak, Lou, babası ile haberleşiyor ve onunla yaşamaya karar veriyor. Tek taraflı bu kararı ile Ruben'i kampa geri dönmek durumunda bırakıyor. Birinci yaşam döngüsünde motivasyon aşamasında bir kesinti oluyor böylece ve kamp hayatına teslim olmayı gerektiren ikinci yaşam döngüsüne geçiş yapıyor Ruben.

2- Az gidilen yol üzerinden filmin anlatısı

Zemin - Sağır olmayı öğrenme

Joe, Ruben'i kampa kabul ediyor, diğer kişilerle tanıştırıyor. Ruben, çocuklar için işaret dili öğreten okulda bir sınıfa dahil oluyor, öğretmeni ile tanışıyor. Orada yaşayan gruplar ile bir araya geldiği farklı sekanslar izleriz. Hemen hepsinde Ruben çevresini algılamaya ve uyum yapmaya çalışmaktadır. Sessizdir, kabullenicidir, içsel öfkesini bastırır, dışarı yansıtmaz.

Kampta geçirdiği günlerden birinde Ruben, çatıyı tamir etmektedir. Joe onu durduruyor, odasına davet ediyor ve burada herhangi bir şeyi tamir etmesi gerekmediğini söylüyor. Daha sonra Ruben'e bir görev veriyor: Erken kalkacaktır, kahve ve kurabiyesini alıp ona ayrılan bir odada yalnız başına oturacaktır. Yapması gereken tek şey hiçbir şey yapmadan oturmaktır. Oturamadığında odaya bırakılmış olan kağıtlara yazı yazabilir. Ne yazdığı önemli değildir, kimse okumayacaktır. Tekrar bir şey yapmadan oturabilene kadar yazmayı sürdürecektir. İlerleyen günlerde bunu yapmak çok zor gelirse Joe'yu kendi odasında ziyarete gidebilir. Joe da kendi odasında oturuyor ve yazıyor olacaktır. Bu egzersizi yapmayı kabul eden Ruben, ilk gün çok zorlanıyor. Anlam veremiyor, sinirleniyor, duvarları yumrukluyor, bağıyor. Ancak zamanla oturmayı ve yazmayı deneyimlemeye başlıyor. Her geçen gün daha da sakinleşiyor ve odada geçirdiği zamanı değerlendirmeye başlıyor yazarak ve oturarak. Odanın dışından, pencereden gelen uyarılara dikkatini açabildiği günlere doğru evriliyor.

Filmde sonraki aylarda Ruben'in kampta geçirdiği zamana dair küçük sekanslar yer alıyor. Çok sayıda yaşam döngüsünde doygun temas öyküleri bunlar. Hiperaktif küçük çocuk ile metal kaydırak üzerindeki iletişimleri bir ilk temas öyküsü. Metale vurarak ritimleri paylaştıkları doygun bir zaman geçiriyorlar. Diğer çocuklarla geçirdiği zamanda da akışta olması, çevresiyle karşılıklı iletişim halinde olması ve olumlu duygulanımları ufak değişimler yaratıyor Ruben'de. Kendi beceri alanı olan davul ile çocuklarla ritim atölyesi yapması ve performanslarını eğitmenler ve velilere sergilemeleri diğer bir mutluluk anı oluyor. Bireysel düzeyde iyi iletişim halinde olduğu bir kız arkadaşına istediği dövme tasarımını yapıyor. Günler içinde ilişkilene şekilleri ve derinliği çeşitleniyor, ilişkileri besleyici hale geliyor.

Yaşam döngüsünde temas aşamasında kesinti

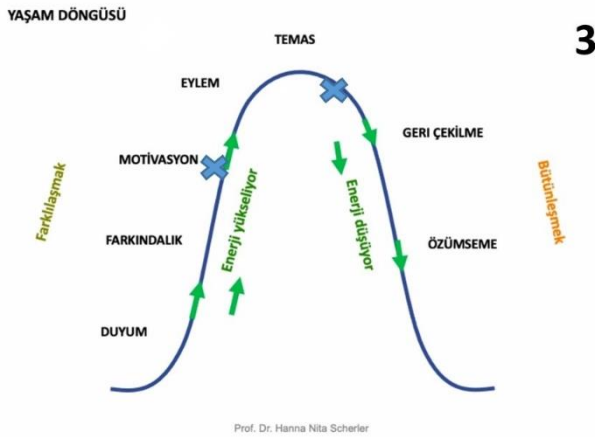
Bir gün dinginlik egzersizi sonrası Joe'yu kendi odasında ziyarete gidiyor Ruben ve Joe'dan kamptaki varoluşuna ilişkin olumlu geribildirim alıyor. Joe, Ruben'in kampta çok kişinin hayatını etkilediğini ve dilerse burada kalabileceğini söylüyor. Geleceğini düşünmen gerekir artık, diyor. Değerli bir tespit ve öneri, Ruben için ancak, bu yaşantı aynı zamanda Ruben'i gelecek düşüncesine ve kendisi için ne istediği sorusuna getiriyor.

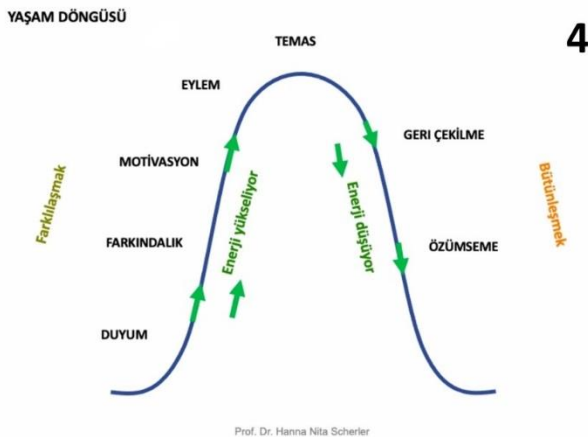
Geleceğini düşünme önerisi önemli bir tetikleyici oluyor ve Ruben bir süredir gizlice yaptığı gibi o gün de kız arkadaşının mesajlarını kontrol etmek üzere izin almadan kamptaki bilgisayar odasına giriyor. Lou'nun paylaştığı bir videoda onun yeni bir plak üzerinde çalıştığını ve yoluna devam ettiğini görmesi Ruben'i sarsıyor, o dünyaya geri dönme isteği yeniden yüzeye çıkıyor ve bu farkındalık ile Ruben'in alternatif yaşam döngüsü kesintiye uğruyor.

Çatallanan Yolar

Filmin öyküsü buradan itibaren Ruben'in çok gidilen 1.yola geri dönüşü, eylem ve temas aşamalarını yaşantılaması (Şekil 3) ve o yolun doygun bir temas getirmemesi üzerine yeniden alternatif yola bir şans vermesi (Şekil 4) şeklinde devam ediyor.

3- Çok gidilen yola dönüş: işitme kaybı, tanı- çözüm yolu // ameliyat, sonuç ile doygun olmayan temas

4- Az gidilen yola dönüş: işitme kaybı, sağır olmayı öğrenme, kamp deneyimi // kendisi ile temas

3- Çok gidilen yola dönüş

Ameliyat

Ruben ameliyat olma motivasyonuna geri dönüyor, sahip olduğu müzik aletlerini ve karavanını satarak ameliyat için gerekli parayı bir araya getiriyor. Bu satış işlemlerinde kamptaki kız arkadaşı ona yardımcı oluyor. Para eline geçince Ruben aynı gün içinde ameliyatını oluyor ve kampa geri döndüğünde onu Joe karşılıyor. Ruben'in bu kararı onu şaşırtmıştır ve mutlu değildir. Aralarında geçen diyalogda Ruben kampta takılıp kalırsa hiçbir şey elde edemeyeceğini, burada olmasının kimsenin umurunda olmadığını söylüyor.

Joe Ruben'i anlamaya çalışıyor, *“Kampta geçirdiğin süre içinde dinginliği hiç bulabilmiş miydin?”* diye soruyor ve kendisi için bu sessizlik ve dinginliğin değerini anlatıyor: *“O seni hiç terketmez.”* Ruben ise tamamen, geri döneceği yaşama odaklandığı için düşüncesizce bir hamle ile Joe'dan para istiyor, karavanını geri almak ve Lou'ya ortak yaşam alanları olan karavanları ile geri dönmek istiyor. Joe, Ruben'e *“bağımlı gibi”* konuştuğunu söylüyor, bağımlılık nesnesine ulaşmak için tüm şartlarını zorlayan ve insanları manipüle etmeye çalışan yanının ortaya çıktığını yansılıyor. Ruben para isteğini geri çekiyor ama hiç olmazsa kampta bir ay daha kalmasına izin vermesini istiyor Joe'dan. Kohlear implantın aktive edilebilmesi için ameliyat sonrası bir aylık iyileşme dönemi geçirmesi gerekmekte. Joe, Ruben'in bu isteğini de üzülerek karşılayamayacağını söylüyor. Kampta bu durumdan etkilenebilecek ve kendisinin sorumlu olduğu çok kişi var, onların iyiliğini tehlikeye atmak istemiyor ve Ruben'in kamptan ayrılmasını istiyor.

İmplant aktivasyonu

Sonraki bir ayı bir motel odasında yalnız geçiren Ruben sonunda kohlear implantın aktivasyonu için ameliyatını yapan doktora geliyor. Sonuç tam bir hayal kırıklığı! İmplant, işitme duyusunu işlevsel olarak geri getirme iddiasında olmakla birlikte, duyduğu sesler cızırtılı, karışık, net anlaşılmıyor ve rahatsız edici. Filme

ismini veren metalin sesi, kohlear implant aracılığıyla duyulan dünyanın tüm sesleridir. Duyumsal anlamda hoşuna gitmese de Ruben, çevresi ile iletişim için işlevsel olması umuduyla implantı kullanmaya başlıyor.

Sonunda Ruben Paris'e, Lou'nun babasının evine geliyor. Lou o sırada evde yok ve babası ile ilginç bir diyalogları oluyor. Babası, Ruben'i önceleri hiç sevmediğini, kızını kendisinden uzaklaştıran kişi olarak gördüğünü ama artık böyle düşünmediğini ve aradaki dört senede kızına sahip çıktığı için Ruben'e teşekkür borçlu olduğunu söylüyor. Lou'nun ve Ruben'in geçmiş öykülerini bu diyalogdan öğreniyoruz. Sonrasında Ruben, Lou'nun odasında onun eve dönmesini bekliyor. İlk karşılaşmaları kısa süren bir heyecan, birbirlerini değişmiş buluyorlar ve Lou akşamki parti hazırlıkları için babasının çağrısı ile Ruben'in yanından ayrılıyor. Akşamki parti Lou'nun babasının doğumgünü nedeniyle düzenlenmiş ve Ruben oldukça kalabalık bir topluluk içerisinde kohlear implantının izin verdiği ölçüde varlık göstermeye çalışıyor. Ancak, kulaklarındaki gürültü ve herkesin Fransızca konuşuyor olması nedeniyle yalnız bir akşam geçiriyor.

Lou'nun babasının ısrarı ile Lou ve babasının birlikte söyledikleri şarkı da (Baba bunu kızı küçükken bestelemiştir.) yönetmenin izleyiciye Ruben'in duyma kalitesini yansıtmak için kullandığı mükemmel bir motif oluyor. Önce normal duyan kişiler gibi dinlerken yarıdan sonra bu şarkıyı Ruben'in duyduğu haliyle dinliyoruz. Ruben'in o ortamda yaşadığı rahatsızlığın ve doymun olmaktan çok uzak olan temasın temsili gibidir bu sekans.

Yaşam döngüsünde doymun olmayan temas

Parti sonrası Lou ve Ruben başbaşa kaldıklarında Ruben'in eski yaşantılarına geri dönme çağrısı Lou'da karşılığını bulmuyor. Lou, babası ile sonunda bir araya gelmiş olmanın ve babasının ona gösterdiği özenin huzurunu yaşamaktadır ve bu son üç ayda kollarındaki çizikler bile azalmıştır. Oysa Ruben ona yeni beklentiler ile geldiğinde yaşadığı ikircikli ruh hali yeniden koluna çizik atmaya yöneliyor onu. Bunu gören Ruben Lou'yu rahatlatmaya çalışıyor ve isteklerini geri çekiyor. Sarılıp ağlıyorlar birlikte. Ve sabah olduğunda Ruben eşyalarını toplayıp haber vermeden Lou'nun evinden ayrılıyor.

4- Az gidilen yola geri dönüş

Filmin belki de en etkili son üç dakikasında Ruben'i önce ara sokaklarda yürürken görürüz, çevredeki sesleri onun implantlı kulaklarından duyarız. Bir parka ulaşır, banka oturur ve etrafı seyretmeye devam eder. En son kilise çanlarının metalik seslerini duyarız ve sakin bir hamle ile Ruben kulaklarındaki implantları çıkarır. Tam bir sessizlik. Yaklaşık bir buçuk dakika Ruben'le birlikte daha önce metalik seslerini duyduğumuz çevredeki eylemleri bu defa sessiz olarak izleriz, göğe bakarız aynı sessizlik içinde ve bir jet uçağının bıraktığı motor izini takip

ederiz. Mutlak sessizlik. Huzur. Dinginlik. Ruben'in bu son eylemini alternatif yola geri dönüş ve kendisiyle doygun temas halinde olması şeklinde yorumlarız. Bu sahnedeki izleyici deneyimi de benzer şekilde, temas içeren, oturduğumuz yere bizi sabitleyen ve dinginlik olarak tarif edilebilecek bir yaşantıdır.

Gestalt Gözüyle Yorumlarsak

Filmin anlatısında karşımıza çıkan kutuplar, önceki yaşam (işitme var) ile yeni gerçeklik (işitme yok) arasında, diğer bir deyişle, sosyal yazılıma teslim oluş ile dinginlik arasında.

Kutbun bir tarafı

Ruben'in ameliyat olarak eski yaşamına dönme isteğini "sosyal yazılıma teslim oluş" olarak adlandırabiliriz. Müzik, turneler, Lou ile beraberliği ve karavandaki yaşamları Ruben için tutunduğu, ait olduğu ve kaybetmek istemediği önceki yaşantısı. Kohlear implant ameliyatı ile yaşadığı sorunu tamamen ortadan kaldırdığını ve her şeyin eskisi gibi olabileceğini düşünüyor. Sosyal alanda, sosyal ilişkiler içerisinde belirlenen yaşamda öncesinde yerleştiği bu uyumlanma haline olan bağlılığı, alternatif yaşam olasılıklarını görmesine engel oluşturduğu için buna sosyal yazılıma teslim oluş diyoruz.

Kohlear implant bir anlamda sosyal yazılıma teslim oluşun metaforu oluyor filmde. Kohlear implant sayesinde Ruben ona tanıdık olan, bildiği yaşamına geri dönebileceğini düşünüyor. Ancak kohlear implant işitme duyusunun işlevini kısıtlı bir oranda karşılarsa da duyusunun güzelliğini taşıyamayan bir arayüz. Yapay olarak elektrik akımları ile oluşturduğu metalik ses gerçek işitme duyusunu bilen bir kişi

için oldukça rahatsız edici bir deneyim. İmplantın ürettiği gürültü ve parazit ile karışık ses, insan sesi dahil doğadaki tüm sesleri bozuyor ve uyumlanması zor bir duyuma çeviriyor. Tıpkı sosyal yazılıma tam teslimiyetin gerçek ihtiyaçlarımızla temasımız önünde oluşturduğu engeller gibi, kohlear implant da duyma ihtiyacında olduğumuz seslerle temasımızı rahatsız edici ve bambaşka bir deneyime çeviriyor, doygun temas önünde engel oluşturuyor.

Kutbun diğer tarafı

İşitme duyusunun kaybı ile önünde açılan yaşam olasılıkları ise Ruben için yeni bir yola girebilme olanağı sağlıyor. Başta korkutucu ve yabancı olsa da, kendi seçmediği ve ona şartlar tarafından dayatılan bir yeni yol olsa da, bir kez deneyimlemeye başlayınca gün be gün gelişen yeni bir farkındalığa kavuşuyor. Joe'nun deneyimlemesini istediği "dinginlik" yolu kamptaki yaşantıları ile birleşip Ruben için yeni bir yolun önünü açıyor.

Dinginlik (*stillness*), Joe'nun yaşamında, sağırlığın öğrenilmesi ve işitme duyusu olmayan bir insanın yaşamını farklı bir tanım ile sürdürebileceği anlamına geliyor. İşitme duyusu sağlam olan "normal" insanları referans almadan, kendilerini normalin karşı kutbu olarak tanımlamadan, kendi yetilerine özgü yeni bir tanım ile bu dünyada var olabilecekleri anlamına geliyor. Kendi bağımlılık geçmişi ve muhtemelen doğu felsefesinden esinlenen "dinginlik" arayışını işitme duyusunu yitiren insanlar için kurduğu bu kampta bir öğretiyeye çevirmiş olan Joe, Ruben için de bu yeni yolu deneyimlemenin gerekli olduğunu düşünüyor ve ona rehberlik ediyor.

Dinginlik Gestalt'ta anda kalabilmek, rahatsız edici olsa da andaki duyular ile temas edebilmek, yaşantıları varlığın dört boyutunda (fiziksel, zihinsel, duygusal ve spiritüel) tanımlamak ve yabancı gibi gelen yaşantılar (karşı kutbumuz) ile tanışıklık geliştirmek, sınırlarını belirginleştirmek, karşı kutbumuz olarak da ayrışabilmek ve onu kapsayabilmek anlamına geliyor.

Dinginlik yolunda ulaşılan iç huzur, kişiyi sürüklenerek sürdürdüğü dürtüsel bağımlı davranışlardan uzaklaştıran bir kazanım. Bağımlılık davranışları esas ihtiyacın zeminden belirmesine engel olan, yatıştırma fonksiyonu için seçilen, ikame doyumlarına götüren, benimsenmiş ilişki tarzları ile doygun temasın önünü kesen, yaşam döngülerini kesintiye uğratan yaşantılar.

Bir anlamda çok gidilen yollara da bağımlı olunuyor, onlardan uzaklaşmayı, değiştirmeyi, alternatif yolları deneyimlemeyi düşünemiyor bağımlılık paterni güçlü olan kişiler. Bağımlılıkların temelinde alışkanlıklar, onların da özünde tekrarlayan örüntüler olduğu için, *bitmemiş meselelere* işaret ediyor ve bu, çözülmeden bırakılmış sorun alanları ancak niyetli bir çalışma ile görünür hale gelebiliyorlar.

Filmdeki ana karakterin arasında gidip geldiği temel kutuplar “sürüklenme” ve “seçim”. Bağımlılık örüntüsü içinde ameliyata sürüklenmesi, Lou onu seçimsiz bıraktığı için kamp yaşamına sürüklenmesi, sağır olmaya sağlıklı bir uyum yaptığını düşündüğümüz anda yeniden eski yaşantısına sürüklenmesi ile olası yollar arasında sürekli kulvar değiştiren Ruben’in, filmin sonunda uğruna herşeyini riske attığı Lou ile olan eski yaşantı hayalini geride bırakabilmesi ve hatta kohlear implantı çıkararak kendisi ile temas doğrultusunda bir büyük adım atması seçim yapabilen bir özne çıkarıyor karşımıza. **Hanna Nita Scherler**’in de (2022) dediği gibi:

Davranışımız, o anki ihtiyacımızı gidermek amacına veya geçmişten gelen bir ihtiyacımızı gidermek amacına hizmet edebilir. Davranışımız o anki ihtiyaca yönelik olduğunda yaşam döngüsü akar, geçmiş ihtiyaca yönelik olduğunda takılır, akmaz. Spesifik bir ilişki tarzı ile bir safhada takılmış olmak (direnc göstermek), *bitmemiş meselenin* olduğuna işaret eder. Bitmemiş mesele, sabit şekil, tatmin edilmemiş ihtiyaç, kutbun aynı ucunda uzun süre konumlanmış olmak, sınırların ya hep geçirgen ya hep katı olması, anlam üretmekte farklılaşmamak, yaşam döngüsünde belirli bir safhada takılmış olmak ve direnc göstermek anlamına gelir.

Ruben’in bu son seçimleri (Lou’dan ayrılması ve kohlear implantı çıkarması) kutbun aynı ucunda (eski yaşantısı) uzun süre konumlanmış olması nedeniyle temas edemediği bitmemiş meselesinin farkındalığına açılan bir yol. Yoğun yaşanan aidiyetsizlik ve terk edilme endişesi olarak adlandırabileceğimiz bitmemiş meselesi ve olumsuz duygulanım yaşatan bu örüntüye karşı kendini koruma amaçlı, onu duyarsızlaştıran bağımlılık davranışları ile sürüklenmek yerine artık seçim yapabilen öznenin önünde bu sorunları ele almak, tanımlamak ve kapsamak için bir fırsat olabilir.

Marder’in bu filmde “duyan özne - duyma yetisini kaybeden özne” şeklinde fiziksel planda çok net olan iki kutbu yaşayan Ruben’in yaşadıklarını ve geçtiği evreleri, hepimizin tanımak durumunda olduğumuz karşı kutuplarımızla olası

karşılaşmalarımızın bir anolojisi olarak yorumlamak olası. Yadsıdığımız, hatta savaş açtığımız karşı kutuplarımızdan öğrenecek ne çok şeyimiz olduğunu ve bunun ne kadar da zor bir süreç olduğunu belirgin olarak kavırıyoruz. Karşı kutuplarımızdan gelen seslerin (ve bazen sessizliğin) ne demek istediğini, ne yapmaya çalıştığını, yaşantımızda kendimizi korumak adına nasıl bir işlevi olduğunu anlamaya çalışmak kendimizde görmek istediğimiz değişimler için bir kapı aralıyor.